

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ A STUDENȚILOR ÎN CADRUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR – CONCEPȚIE ȘI PERSPECTIVĂ

Argentina Chiriac

Catedra Limba Română și terminologie medicală, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Concept of intercultural education of students within the higher education

The guidelines system in the basis of the concept of intercultural education within the higher education involves the trend analysis attested in intercultural education, national and international levels, psychological, sociological and teaching approaches of this aspect of education. A set of notions, concepts, ideas, principles underlie the type of concept.

Rezumat

Sistemul de repere în fundamentarea concepției educației interculturale în învățământul superior presupune analiza tendințelor atestate în educația interculturală, niveluri național și internațional, abordările psihologică, sociologică și pedagogică ale acestui aspect al educației. Un ansamblu de noțiuni, idei, concepte, principii fundamentează tipul de concepție.

Se poate identifica o logică în stabilirea și în definirea potențialului conceptual al educației interculturale. Având drept reper diverse puncte de vedere, putem conchide că conceptul-cheie al paradigmei analizate și sintetizate îl constituie înseși noțiunile de *interculturalitate, educație interculturală, învățare interculturală*.

În opinia noastră, *educația interculturală* reprezintă un sistem de principii și de experiențe educaționale orientate spre formarea prin și pentru diversitate culturală, dat fiind faptul că este un garant în promovarea valorilor interculturale.

În documentele și în programele Consiliului Europei este propus, consolidat și utilizat preponderent termenul *învățare interculturală*.

Mișcarea interculturală, curriculumul intercultural, procesul de educație interculturală și angajamentul intercultural sunt patru dimensiuni praxiologice care fundamentează conceptualizarea educației interculturale.

Mișcarea interculturală se axează pe garantarea egalității în șansele educaționale, pe asigurarea principiului de echitate între diferitele grupuri socioculturale. În particular, se monitorizează modificarea climatului universitar prin redimensionarea curriculumului ascuns (calificative folosite pentru studenți, asigurarea disciplinei în mod discriminatoriu, selectarea studenților pentru diferite activități etc.)

Abordarea interculturală a curriculumului vizează cunoașterea și înțelegerea diferențelor culturale și utilizarea elementelor de civilizație ale fiecărui grup sociocultural minoritar sau nu. Aceasta este perspectiva, care integrează dimensiunile multietnice și globale între caracteristicile definitorii ale curriculumului tradițional, în structurarea actuală; în pofida faptului că curriculumul-nucleu nu pune la dispoziție constituenți (noțiuni) suficiente de interculturalitate, sunt totuși realități oportune în reliefaarea unor experiențe de învățare multiculturală.

Procesul de educație interculturală se axează pe abilitatea de a percepe și de a înțelege actul de negociere indispensabil diversității culturale, specifică, la rândul său, diferitelor naționalități sau grupuri etnice. Pentru a fi acceptați într-un mediu cultural diferit, este inacceptabil ca indivizii să-și renege sau să-și respingă propria identitate culturală, ci, din contra, aceștia pot fi factori viabili de negociere interculturală, de valorificare a diversității, de acceptare și de implementare benefică a diferențelor.

Angajamentul cultural are în vizor orientarea definitorie de eradicare a unor manifestări extremiste – rasism sau oricare altă formă de discriminare – prin formarea unor valori și atitudini adecvate. O poziție notabilă în acest aspect de promovare a interculturalității este cea expusă de North D. – „instituțiile sunt importante, dar atitudinile sunt și mai importante”; așadar este o

„alfabetizare etnică” sau, mai complet, „o alfabetizare culturală ce presupune aderarea individului la acest mod de viață socială”.

Dintre principiile generale care însumează toate aceste dimensiuni, deducem trei, considerate fundamentale în procesul de asigurare a eficienței educației interculturale:

- **Principiul caracterului comprehensiv-integrator al schimbărilor;**
- **Principiul abordării multispectuale de promovare a interculturalității;**
- **Principiul asumării responsabile a schimbărilor propuse.**

Succesul demersului intercultural este determinat de exigența elaborării unui „contract de asociere” în jurul unui set de valori fundamentale comune, pentru care actorii comunităților „în prezență” să se angajeze.

Contradicțiile semnificative existente în sistemele de valori este un imperativ pentru proiectul intercultural. Condiția acestei confruntări este dispoziția actorilor de a adopta o **atitudine reflexivă față de propria cultură** și de a se rearticula cu aceasta într-o manieră autonomă sau chiar de a accepta cu deplină onestitate posibilitatea de a ajunge la formațiuni culturale și identitare noi. Este inadmisibil de a categorisi această situație drept o trădare la adresa grupului de origine, ci trebuie percepută drept dovadă că **asocierea actorilor care coabitează pentru un set comun de valori** este un cadru de creativitate culturală, de implementare a practicilor sociale și educaționale în noi fenomene comune. Dacă efortul educațional de convingere nu se bucură de un succes deplin, regulamentul modelului democratic funcționează și în acest caz, ceea ce determină faptul că radicalii comunităților conviețuitoare sunt puși în situația de a accepta deciziile democratice; la baza comportamentului lor să nu stea doar convingerile proprii.

Pentru a încerca obținerea unui acord cât mai larg într-o abordare educațională, **prima etapă** indispensabilă inițiativei interculturale este **dialogul**. **Miza abordării educaționale** este aceea de a **asigura respectarea diferențelor culturale** pentru a oferi actorilor sentimentul benefic în recunoașterea apartenenței lor, **în cadrul unui sistem de atitudini, autorizând depășirea lor**. Operarea acestei mișcări este similară cu cea a *desacralizării culturilor și a identităților conservatoare* și furnizează o informație corectă din punct de vedere antropologic.

Diferența culturală este semnificativă în procesul de abordare educațională, percepută ca fiind **deschisă** și nu ca fiind **închisă** și ca repliere asupra propriei culturi, nu ca un cadru de afișare.

Elementele indispensabile oricărui proiect intercultural sunt realitatea faptelor, descrierea obiectivă și cea științifică, dinamica comunicării în cadrul societății civile vizate, interacțiunile care înseamnă fie cultivarea reciprocă a comunităților solidare, fie consolidarea raporturilor de respingere și de impunere a dominației unei comunități asupra alteia, deoarece nu există un etalon sau un model viabil de interculturalitate, indiferent de condițiile existente într-un anumit spațiu.

Pentru ca abordarea educațională să aibă o bază conceptuală, **problema drepturilor și obligațiilor culturale** trebuie explorată mai intens, în sensul că fiecare dintre **comunitățile culturale în contact** trebuie să organizeze formal spațiul său public încât să **facă proba structurii sale democratice**, în sensul de *a da seamă pentru acțiunile întreprinse și pentru discursurile produse, atât în fața propriilor membri, cât și în fața membrilor celeilalte comunități și în sensul că propriul său capital cultural, care se dorește salvat și perpetuat, nu este privat și destinat numai propriilor actori sau unui grup privilegiat al acestora, ci reprezintă o bogăție destinată să fie împărtășită cu alter*.

În concluzie, considerăm că sunt trei **condiții extrem** de importante care fac parte din paradigma conceptualizării interculturalității:

1. Declararea, de către fiecare comunitate, a capitalului cultural obiectiv considerat sursă a identificării și care trebuie prezervat, dezvoltat și utilizat.
2. Respectarea drepturilor subiective și a libertăților membrilor săi și recunoașterea acelorași drepturi și obligații pentru celelalte comunități și membrii acestora.
3. Acceptarea controlului extern necesar garantării drepturilor și a obligațiilor asumate.

Aceste condiții, de fapt, ceea ce UNESCO numește o „cultură a păcii”, absolut necesară în situația obiectivă a coabitării mai multor comunități, singura care poate însemna depășirea raportării reciproce continue și tendința afirmării în dauna celuilalt.

În realizarea educației interculturale, criteriile de succes se includ în contextul concepției:

1. asigurarea unui echilibru între diferitele finalități majore ale educației (scopuri culturale, profesionale de calificare, sociale, de dezvoltare personală);
2. asigurarea de oportunități pentru comunicare și pentru cooperare, chiar între grupuri diferențiate;
3. asigurarea de șanse egale de educație (participarea la interacțiunile în grupuri, abordarea procesului formal de educație pe fundamentele inteligențelor multiple etc.);
4. reflectarea diverselor realități specifice societăților multiculturale prin toate tipurile de curriculum;
5. prezentarea informațiilor din cât mai multe perspective, pentru a stimula conștiința diversității și a unității prin diversitate.

Bibliografie

1. Fennes, H.; Hapgood, K., *Intercultural Learning in the Classroom*, Londra, Washington, 1997, 344 p.
2. Ciolan, L., *Pași către școala interculturală. Ghid de educație interculturală pentru cadrele didactice*, Editura Corint, București, 2000, 200 p.
3. Crișan, A., *Politici interculturale în educație și în zone conexe: de la reflecție la practici*, în Bîrlogeanu, L., Crișan A., *Ghid de politici interculturale*, Editura Humanitas Educațional, Editura Educația, 2005, 247 p.
4. Nieto, S., *Affirming Diversity, The sociopolitical context of multicultural education*, Longman, New York, 1992, 223 p.
5. Wakling, P. H., *The Idea of Multicultural Curriculum*, *Journal of Philosophy of Education*, nr. 14. Jeffecoate, 1976, 118 p.
6. *Towards an Equitable Classroom. Coperative Learning in Intercultural Education in Europe*, IAIE, 1998.

ANALIZA SEMANTICĂ A LEXEMELOR CE EXPRIMĂ ANXIETATEA ÎN LIMBILE ROMÂNĂ ȘI ENGLEZĂ

Alina Lopatiuc

Catedra de limba română și terminologie medicală

Summary

The semantic analysis of words expressing anxiety in romanian and english languages

The present article studies the words and structures expressing the emotion of anxiety in English and Romanian languages. There are lexical, syntactic, suprasegmental and suprasentential means of expressing anxiety in both languages. This study of the fear-based emotion has been particularly interesting and exciting, because it involves the readers into the other domain absolutely different from the linguistic one. It is known that emotions and physiology are closely interconnected: emotions have a direct effect on how our bodies work.

Rezumat

În prezentul articol sunt studiate lexemele și structurile ce exprimă emoțiile de anxietate atât în limba română cât și în limba engleză. Anxietatea poate fi exprimată prin mijloace lexicale, sintactice, suprasegmentale, supra- propoziționale. Examinarea emoțiilor bazate pe frică este o